



40 ÅR MED SOCIAL- PÆDAGOGERNE

Hun har været med, siden Socialpædagogerne blev stiftet for 40 år siden. Læs om, hvordan **Marianna Rauffkjær** – og fire andre socialpædagoger uddannet i hvert sit årti – oplever, at faget har udviklet sig



FOTO: PRIVAT

#socialpædagog

Jeg hedder Charlotte Lodberg Madsen, er 55 år – og er ansat i Egedal Kommunes Bo- og Aktivitetscenter. Som 19-årig blev jeg ansat som medhjælper på Svaneparken, hvor jeg blev involveret i SL’s ‘Det kan nytte’-projekt, der skulle sikre mere selvbestemmelse og livskvalitet for mennesker med udviklingshæmning. Og det ændrede mine planer.

Her mødte jeg en kvinde, der før projektet bare sad og proppede sin undertrøje i munden dagen lang. Hun halede den ud, proppede den ind, halede den ud og proppede den ind igen. Når kvinden skulle ned i spisesalen, blev hun bare ført afsted uden at vide, hvad der skulle ske. Men efter projektet fik hun et helt andet liv. Der kom fokus på, at hun var et menneske – ikke en genstand. Hun begyndte at høre musik, kom ud i naturen, lærte at spise selv – og hun holdt op med at hale undertrøjen ind og ud.

For mig var det fantastisk at opleve. Tænk at gøre sådan en forskel! Det gav mig inspiration til at blive socialpædagog, og det har jeg aldrig fortrudt.×

Kolofon

Udgives af Socialpædagogerne, Brolæggerstræde 9, 1211 København K. Tlf. 7248 6000. sl.dk /// **Ansvarshavende** Forbundsformand Benny Andersen /// **Redaktion** Søren Lauridsen (chefredaktør), sln@sl.dk, Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk, Malene Dreyer, mad@sl.dk, Jakob Ravn Brinck, jaf@sl.dk, Lea Holtze, hol@sl.dk /// **Kontakt redaktionen** på nyhedsrum@sl.dk /// **Layout** René Hart /// **Produktion** KLS PurePrint A/S /// **Læserbreve** Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. Vi opfordrer til, at indlæg højst fylder 2.000 anslag, og redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte. Læserbreve med injurierende indhold afvises. Indlæg sendes til nyhedsrum@sl.dk /// **Annoncer** Se annonceinformation på socialpædagogen.sl.dk /// **Oplag** 45.000 i perioden 01.07.17-30.06.18 /// **Redaktionen** af 1/2021 er afsluttet 04.01.2021. Næste nummer udkommer i uge 7, 2021 /// **Forsidefoto** Michael Drost-Hansen /// 78. årgang /// ISSN 0105-5399

Magasinet er 100% fri for skadelige/hormonforstyrrende kemikalier og er certificeret efter verdens strengeste miljøcertificering.

Vi tager ansvar for indholdet og er tilmeldt

PRESSE NÆVNET

Danske Medier OPLAGSKONTROL

21

Jeg vil helst ikke bruge min tid som socialpædagog på at måle blodtryk på en borger tre gange om dagen, for at vedkommende kan få sin medicin. Så er der ikke tid til samvær og samtale, og så kunne vedkommende lige så godt ligge på et sygehus. Jeg vil gøre det, jeg som socialpædagog er bedst til.

— Christian Freund, socialpædagog

PORTRÆT

8 Belastningspsykologi

Når du som socialpædagog arbejder med traumatiserede mennesker, risikerer du selv at gå ned med flaget. For alle har et breaking point, lyder det fra krisepsykolog Rikke Høgsted



FOTO: KASPER LØFTGAARD



FOTO: MICHAEL DROST-HANSEN

16

Jubilæum

« **Socialpædagogerne runder 40 år. Vi har bedt fem medlemmer – uddannet i hvert deres årti – om at sætte ord på, hvordan faget har udviklet sig. En af dem er Søren Ladefoged, som tog hul på sit arbejdsliv som socialpædagog i 90’erne**

TIPS TIL ARBEJDET MED SEKSUALITET

Fagligt Fokus sætter fokus på seksualitet og socialpædagogik

Du får: en tretrins-intro til seksualitet med fakta og vejledning om din pædagogiske rolle. En guide til, hvordan du taler seksualitet med borgeren. Og en podcast med tips fra et bosted, hvor krop, lyst og sex ikke er tabuer.

sl.dk/fagligtfokus

40 års historie

« **Fra protestdemonstrationer og ulandsprojekter – til politisk indflydelse og fokus på faget. Vi har været i fotoarkiverne for at finde eksempler på, hvordan forbundets arbejde har forandret sig gennem de 40 år, der er gået, siden Socialpædagogernes Landsforbund så dagens lys i 1980**



FOTO: ARKIVFOTO FRA SOCIALPÆDAGOGERNES HISTORIE

4 OK21

Løn bliver et altafgørende tema, når der skal forhandles overenskomst på det offentlige område

6 De pårørende

Ny dokumentarfilm lukker os ind i det ellers tavshedsbelagte terapirum

14 Guide

Få fem råd til, hvordan kan du kan arbejde med narrativ praksis

24 Sofa



FOTO: RICKY JOHN MOLLOY

Den allerførste formand – og den nuværende – udveksler erfaringer i anledning af forbundets runde fødselsdag

34 Springet



FOTO: SØREN KJELDGAARD

Som iværksætter trækker Charlotte Kold på sin socialpædagogiske værktøjskasse

LÆS DIT FAGBLAD ONLINE PÅ socialpædagogen.sl.dk/fagblad

FILM



FOTO: TV 2

NÅR ENS BARN RAMMES AF PSYKISK SYGDOM

Psykisk sygdom er blevet Danmarks største folkesygdom, men alligevel er den fortsat forbundet med tabu. Med dokumentarfilmen 'De pårørende' kommer man som seer inden for i det ellers helt tavshedsbelagte terapirum, hvor fem forældre til psykisk syge voksne børn mødes for at lære at leve med deres vilkår. Instruktøren bag filmen, Vibe Mogensen, er selv mor til en psykisk syg søn, ligesom hendes far også var psykisk syg.

'De pårørende' har premiere 12. januar på **TV 2**

FILM

Unges corona-ensomhed

Filminstruktør Jeppe Kolstrup

sætter i samarbejde med balletdansere fra Den Kongelige Ballet og Fountain House fokus på den ensomhed, som mange unge oplever under corona-krisen. I kunstdansefilmen 'Apart' udtrykkes – gennem dans – den isolation, man kan føle som sårbar ung, når man sidder alene på sit værelse med en hungrende sult efter nærhed.

Find filmen 'Apart' på fountain-house.dk



FOTO: KIA HARTELIUS

RAPPORT

'Fra Grønland til gaden'

Langt de fleste af dem, der tager turen fra Grønland til Danmark, drømmer om noget andet og noget bedre. Men mange af de grønlandere, der flytter til Danmark, ender i hjemløshed. I en ny rapport – 'Fra Grønland til gaden' – belyser antropolog Mille Schiermacher årsagerne til en mislykket migration mellem Grønland og Danmark med fokus på den sårbare del af befolkningen.



Læs mere om rapporten på menneskermedmere.dk/fragroenland-tilgaden/

Trivsel under corona

Coronakrisen har ændret arbejdslivet for mange medarbejdere og ledere. På en ny hjemmeside, som Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø står bag, kan du hente inspiration til, hvordan I styrker trivslen på arbejdspladsen i disse coronatider.

Læs mere på coronatrivsel.dk

PODCAST

Et liv med psykisk sårbarhed

Psykisk sygdom og sårbarheden i samfundet er den røde tråd i podcast-serien 'Kompleks'. Værten har selv en psykisk diagnose og lever til daglig med sin sårbarhed – og i serien sætter han fokus på både personlige tanker og perspektiver i en række samtaler med bl.a. psykologer, psykiatere og frontkæmpere på området. Det handler fx om depression, om pårørende – og om, hvordan corona opleves, når man er sårbar.

Hent 'Kompleks' der, hvor du lytter til podcasts



BØRNS VILKÅR

SAMMEN STOPPER VI SVIGT

"Bisidderen kunne forklare mig om systemet, og hun var på min side. Det er jeg glad for."

Kender du et barn, der skal til børnesamtale i kommunen eller Familieretshuset?

Hvis ja, så vil Børns Vilkårs bisiddere meget gerne hjælpe.

For langt de fleste børn og unge er der en stor tryghed i at have en bisidder med, når de skal til møde med myndighederne. Mange børn vælger at have et familiemedlem, en lærer eller en pædagog med som bisidder. Men det kan ofte være svært for barnet, at tale åbent om sine bekymringer, da barnet ved, at der også er en hverdag efter samtalen, hvor barnet skal leve med de ubehagelige ting, der kan blive sagt. Ligeledes kan det også være ubehageligt for en pædagog eller en lærer at have denne viden, som de ikke efterfølgende kan dele med nogen.

Børns Vilkår bisidder børn til børnesamtalen i kommunen og Familieretshuset. Vi forbereder barnet til møderne og er en tryghed for barnet både før, under og efter børnesamtalen. Bisidderne kender til systemet og har erfaring i at arbejde med børn og unge. Bisidderen hjælper barnet til at fortælle det, der kan være svært og sørger for at barnet får en stemme i sin egen sag.

Du kan hjælpe barnet med at få en bisidder.

Ring til bisidderafdelingen på tlf. 35 55 55 59, eller læs mere på bornsvilkar.dk/bisidning

NÅR DET MENINGSFULDE JOB ÆDER DIG OP

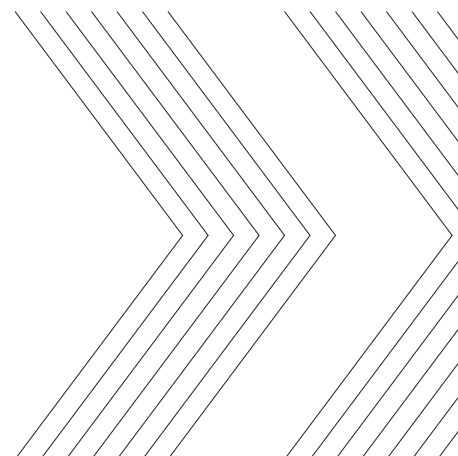


Det er ikke gratis at have et job, hvor man arbejder med mennesker i krise. Prisen er, at man risikerer at blive psykisk påvirket af at bruge sig selv.

— Rikke Høgsted, krisepsykolog

Findes der noget vigtigere end at hjælpe udsatte, som har det svært? Nej da, vil de fleste socialpædagoger svare. Men når man arbejder med traumatiserede mennesker, risikerer man selv at gå ned med flaget. Få krisepsykolog **Rikke Høgsteds** bud på, hvordan man styrer uden om jobbets mentale slagsider

TEKST
TINA
LØVBOM
PETERSEN
///
FOTO
KASPER
LØFTGAARD



H

UN LÆGGER UD med én gang for alle at punktere et par myter:

Den usårlige socialpædagog, som altid klarer presset og aldrig bryder sammen, findes ikke. Den almægtige leder, der både løser kerneopgaven perfekt og står i spidsen for et team i evig trivsel, findes heller ikke.

Alle mennesker har nemlig ifølge krisepsykolog Rikke Høgsted et 'breaking point'. Det punkt, hvor man bare ikke kan klare mere.

– Det er desværre en udbredt myte på mange omsorgsarbejdspladser, at den rigtige fagperson er den, som aldrig bryder sammen og aldrig lader sig påvirke, selvom han eller hun i sit arbejdsliv konstant konfronteres med traumer, trusler og tragedier. Men vi ved jo fra bl.a. militærpsykologiske studier, at psykiske traumer kan opstå hos selv den 'stærkeste', når vedkommende når sit breaking point, siger hun.

Som psykolog har Rikke Høgsted det meste af sin karriere været optaget af traumer og kriser – og af, hvordan mennesker reagerer, når de møder livets barske sider. Og som organisationskonsulent har hun bl.a. arbejdet med flere socialpædagogiske arbejdspladser.

Hun opererer med to former for traumatisering, der kan opstå ved psykisk krævende arbejde: primær og sekundær traumatisering.

– En soldat i krig eller en falckredder, der kommer ud til en trafikulykke, er selvfølgelig under kraftig følelsesmæssig påvirkning og bliver direkte traume-eksponeret. Men dem, der står i anden linje – og som dag efter dag møder mennesker i krise – de bliver også

påvirket. Her taler vi om sekundær traumatisering. Det er, når man over lang tid har et psykisk krævende job, hvor man konstant eksponeres for andres traumer. Her risikerer man, at bægeret pludselig en dag er fyldt, siger hun.

Sekundær traumatisering

Socialpædagoger er ifølge Rikke Høgsted i risiko for sekundær traumatisering. Hendes første råd er derfor, at man helt grundlæggende skal acceptere, at der altid følger en pris med det at have et meningsfuldt arbejde.

– Det er ikke gratis at have et job, hvor man arbejder med mennesker i krise. Prisen er, at man risikerer at blive psykisk påvirket af at bruge sig selv. At man reagerer med udmattelse og træthed eller det, der er værre, når man over lang tid bærer ansvaret for at hjælpe mennesker, som står i de mest håbløse af livets situationer, forklarer hun.

Paradoksalt nok er det altså alt det, der giver mening, der samtidig belaster: at bruge sig selv som menneske til at drage omsorg og opbygge relationer til traumatiserede mennesker – og at kunne rumme en meget stor mængde hjælpeløshed, frygt og afmagt.

– Man kan hurtigt komme til at føle skyld, hvis man synes, man kunne have gjort det bedre. En slags faglig skam. Men det er jo helt naturligt, at man lader sig påvirke, når man kommer tæt på andres traumer. Det skal man acceptere, for det er menneskeligt, siger Rikke Høgsted.

Vær fagligt løsningsorienteret

I bogen 'Grundbog i belastningspsykologi', som Rikke Høgsted udgav for et par år siden, skriver hun bl.a. om spejlneuroner. Det er særlige celler i hjernebarken, der aktiveres og gør det muligt at fremkalde den tilstand hos os, som vi iagttager hos en anden, fortæller hun.

– Det er vores spejlneuroner, der kan få følelser til at smitte og giver os evnen til at indleve os i andre menneskers glæder og sorger. Vi kender det vel alle sammen – det med at gå ind i et rum og mærke, hvordan stemningen er. Eller som en ung, jeg mødte for nylig, så fint beskrev det: 'Det er som at gå på hinandens wifi uden kodeord.'

Men at koble sig på andre menneskers følelser er ifølge Rikke Høgsted ikke altid af det gode, når man har et job, hvor de neurobiologiske aftryk fra dem,



Man kan hurtigt komme til at føle skyld, hvis man synes, man kunne have gjort det bedre. En slags faglig skam.

— Rikke Høgsted, krisepsykolog

være meget bevidst om det, man kan kalde følelses-smitte og empatisk resonans, forklarer hun.

Over- eller underinvolveret

Når jobbet bliver for psykisk krævende, og man nærmer sig sit breaking point, er der ifølge Rikke Høgsted to måder at reagere på: Man kan blive overinvolveret – eller underinvolveret (se også Rød-Grøn-Blå-modellen på side 12).

– Overinvolvering er der, hvor man som professionel kommer så meget i sine følelsers vold, at man næsten mister evnen til at tænke. Der opstår en så stærk følelsesmæssig identifikation med den, man skal hjælpe, at man er i fare for at blive smittet af den andens følelse af hjælpeløshed, frustration og vrede, forklarer hun og giver et konkret eksempel:

– En socialpædagog, jeg mødte i Grønland for nogle år siden, var involveret i en sag med en familie, der stod til at få fjernet deres barn. De stod i en svær social situation. Hun fortalte, hvordan hun om aftenen var gået på jobbank for at finde et job til faderen, fordi det ville kunne hjælpe familien. Det er et tydeligt tegn på, at man som fagperson har ladet sig overinvolvare i arbejdet.

I den modsatte ende af skalaen ligger underinvolvering.

– Den reaktion er kendetegnet ved, at man som professionel distancerer sig følelsesmæssigt fra borge-ren og fremstår uberørt, utålmodig eller følelseskold, siger Rikke Høgsted og kommer med et eksempel fra praksis på det reaktionsmønster:

– Jeg husker en medarbejder, som beskrev det sådan her: 'Det værste er, at jeg godt kan se, at de mennesker skal have noget mere af min omsorg. Jeg kan tænke mig til det. Men jeg kan ikke mærke noget. Jeg er helt tom for følelser.' Har man det sådan, er man derude, hvor balancen er røget.

Når du er i kontakt

Mellem over- og underinvolvering findes den mere optimale tilstand, som Rikke Høgsted i sin Rød-Grøn-Blå-model kalder 'kontakt'. I den model symboliserer farven rød overinvolvering, blå er underinvolvering – og grøn ligger midt imellem de to.

– At være i det grønne felt er at være i kontakt. Det betyder, at man ved hjælp af sin indlevelsesevne er i stand til at blive berørt følelsesmæssigt, men at man har fuld tillid til, at man med sin faglighed kan påvirke situationen i den rigtige retning. At være

»»



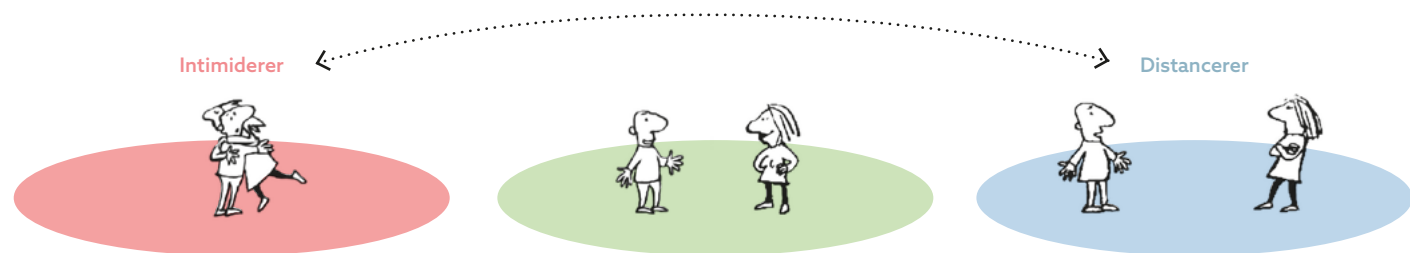
Blå bog

Rikke Høgsted er krisepsykolog, forfatter og organisationskonsulent.

Hun har været konsulent i Røde Kors, rådgiver i Kræftens Bekæmpelse, militærpsykolog i Forsvaret, chefpsykolog i Falck Healthcare og udviklingschef i Region Hovedstadens Psykiatri.

Hun har skrevet en række fagbøger – senest 'Grundbog i belastningspsykologi'.

Modellen viser, hvordan man som hjælper kan være overinvolveret, underinvolveret – eller afstemt og i kontakt



At være overinvolveret:

- Sker typisk, hvis der opstår en stærk følelsesmæssig identifikation med den, man skal hjælpe.
- Man er i fare for at blive smittet af den andens følelse af hjælpeløshed, frustration, vrede og afmagt.
- Gør den professionelle følelsesmæssig tyndhudet og sårbar.

At være afstemt og i kontakt:

- Man er gennem sin medfølelse i stand til at lade sig berøre følelsesmæssigt i tillid til, at man på baggrund af sin faglighed, vurderingsevne og ressourcer kan påvirke situationen i den rigtige retning.
- Man kan mærke sig selv til trods for den kraftige påvirkning fra personen og situationen. Dvs. man bevarer kontakten med sine kropsfornemmelser og fornemmelsen af, hvem man selv er, og hvad man selv tænker og føler.

At være underinvolveret:

- Når man som professionel kan falde i afmagt, fordi de svære følelser bliver for voldsomme.
- Karakteriseret ved, at man distancerer sig fra borgeren og i mødet fremstår enten intellektualiserende, uberørt, følelseskold, irriteret eller utålmodig.
- Gør den professionelle følelsesmæssig tykhudet og får måske vedkommende til at fremstå autoritær og ufølsom.

KILDE: RIKKE HØGSTED

i kontakt forudsætter, at man som fagperson kan mærke sig selv til trods for den påvirkning, man udsættes for fra personen eller situationen, siger hun.

Det er med andre ord her, man helst skal befinde sig som fagperson ifølge Rikke Høgsted:

– Når man er i kontakt, holder man hovedet koldt, hjertet varmt – og har begge ben på jorden. Det er her, man både kan mærke og tænke, balancere dilemmaer og stille de relevante faglige spørgsmål.

Kalder på holdindsats

Der findes flere metoder og værktøjer til at sikre, at medarbejdere i psykisk krævende fag undgår både over- og underinvolvering. Og her er det ifølge krisepsykologen vigtigt at holde fast i, at det kræver en holdindsats at forebygge de mentale slagsider ved meningsfyldt arbejde.

– For at vende tilbage til myterne skal man på arbejdspladsen kollektivt gøre op med forestillingen om, at hvis man bare har de rette faglige metoder og

anstrenger sig godt nok, og hvis lederen bare er dygtig nok, så kan man klare arbejdet uden problemer. Problemet med mentale belastninger i arbejdet kan ikke reduceres til et spørgsmål om god ledelse eller robuste medarbejdere, siger Rikke Høgsted.

Meget handler derfor om, at man i fællesskab accepterer, at selv den mest professionelle nogle gange oplever at blive tyndhudet – og til andre tider tykhudet – i arbejdet med traumatiserede mennesker.

– Kunsten er at opbygge en arbejdskultur, hvor man kender signalerne, så man får øje på det i tide – for man kan kun holde til et psykisk krævende job i længden, hvis de andre på arbejdspladsen er med på den og tager medansvar. Det er derfor, jeg altid siger, at det er en holdsport at forebygge mentale skader.

Bæredygtig tilrettelæggelse

I værktøjskassen til at forebygge de mentale slagsider i jobbet findes bl.a. supervision, kollegial støtte, vidensdeling og feedback-baseret støtte – alle

elementer, der kan bidrage til at opbygge, hvad Rikke Høgsted betegner som bæredygtig tilrettelæggelse af arbejdet.

– Jeg siger gerne, at viden i sig selv beskytter. Hvis man åbent anerkender, at det her job indebærer en mental højrisiko, og hvis man sørger for, at der er rum og tid til at tale om det, der påvirker os på arbejdspladsen, så er man godt i gang, forklarer hun.

Næste skridt er at have de nødvendige redskaber til at reducere risikoen for, at de mentale belastninger får negative konsekvenser.

– Man kan fx sørge for et godt introprogram, så man som medarbejder fra start er med på den mentale risiko ved jobbet. Og så kan man fordele arbejdet, skabe variation og lave rotationsordninger, så ingen risikerer at føle sig fastholdt i opgaver, der belaster dem psykisk, siger hun.

Smør smørret bredt ud

En anden metode til at forebygge mental nedslidning er den, som Rikke Høgsted kalder for 10 pct.-reglen:

– Den går ud på, at de 10 pct. sværeste opgaver pr. definition tilhører teamet og er med til at sikre, at ingen sidder alene med opgaver, der er alt for komplekse eller svære – som fx en særligt udfordrende borger. Det handler om, at det ikke er individet men teamet, der bærer ansvaret for det, der belaster mest i arbejdet, siger hun.

Opgavedeling er også et element, der forebygger. Det, Rikke Høgsted kalder ’at smøre smørret bredt ud på brødet’.

– Ved at fordele de svære opgaver, dem, som slider på psyken hos medarbejderne, opnår man også en forebyggende effekt, fordi alle så at sige bliver slidt lidt over det hele. Og det er måske en udfordring inden for jeres område, hvor man ofte hører, at det er bedst for borgeren at have samme kontaktperson over lang tid – for relationens skyld, siger hun og tilføjer, at man nogle gange skal have modet til at sætte et punktum.

– Hvis man kan se, at den enkelte medarbejder bliver mentalt slidt ved at få borgerens traumer for tæt på i for lang tid, så er det bedre at lade en anden tage over. Dels fordi der er en risiko for forråelse hos den pågældende medarbejder – og dels fordi man kan sætte spørgsmålstegn ved, om det er den fagligt bedste løsning for borgeren, hvis kontaktpersonen er tæt på at nå sit breaking point. ×

Fem pointer fra krisepsykologen

SÅDAN KAN I FOREBYGGE PSYKISK NEDSLIDNING:

1 Intro

Sørg for et godt introprogram, så man som medarbejder fra start er med på den mentale risiko ved jobbet. **Der skal være en fælles anerkendelse af, at jobbet indebærer en risiko** for psykisk nedslidning.

2 Social støtte

Kan både være følelsesmæssig støtte, hvor man via indlevelse og nærvær giver hinanden omsorg – og feedbackorienteret støtte, hvor man gennem samtale **hjælper hinanden til at forstå, hvad der er sket**, og hvilken rolle man havde i forløbet.

3 10 pct.-reglen

Den går ud på, at de 10 pct. sværeste opgaver tilhører teamet, og sikrer, **at ingen sidder alene med de opgaver, der er alt for svære** og har den højeste grad af kompleksitet.

4 Del med andre

Det gælder deling af opgaver, så de opgaver, der slider mest på psyken, fordeles mellem medarbejderne med fx en rotationsordning – men det gælder også deling af tanker og oplevelser omkring de ting i arbejdet, der belaster.

Viden skal være fælleseje.

5 Sæt punktum

Alle mennesker har et breaking point. Så når man fornemmer, at en medarbejder bliver mentalt slidt ned ved at få borgerens traumer for tæt på, **så lad en anden tage over.**

KILDE: RIKKE HØGSTED

5 råd til at arbejde med narrativ praksis



Hvordan kan du bruge din faglighed til at vende et menneskes negative selvfortællinger til nye perspektiver på livet? **Magister i psykologi Allan Holmgren** giver dig her – og i en ny podcast – fem indgange til at arbejde med det narrative

1

Den nye livshistorie

Det er afgørende, at barnet, den unge eller den voksne får lejlighed til at fortælle sin historie. Som socialpædagog skal du finde frem til, hvad der har værdi for den enkelte, og bruge det til at opbygge et nyt positivt narrativ som fx 'at være en god ven'. Det kan tage lang tid at føle den tryghed, der er nødvendig for at kunne formulere sig positivt om sig selv. Men grundlaget i narrativ praksis er, at der altid kan fortælles opbyggelige og positive historier. Det er ikke socialpædagogen, der skal fortælle dem – det skal derimod barnet, den unge eller den voksne.

2

De gode minder kan skabe grobund for et nyt narrativ

De fleste har haft gode relationer eller steder, hvor de har følt sig velkomne og følt en form for frihed. De steder er vigtige for den narrative praksis. Stil spørgsmål som: 'Hvad blev grundlagt der?' 'Hvad kunne du dér, som du ikke kunne derhjemme?' Eller 'Hvilken forskel gjorde det for dig?' På den måde er narrativ praksis med til at sige, at der kan fortælles andre historier om mennesker og deres liv, så vi hjælper mennesker med at kigge på andet end de negative identitetskonklusioner.

3

EKSTERNALISERING: Hold de negative følelser ud i strakt arm

Eksternalisering af følelser og problemer er afgørende i narrativ praksis. Det er fx ikke barnet, der bliver vred – det er vreden, der kommer på besøg. Ved at tale på den måde isolerer du problemet fra barnet og giver et nyt perspektiv på egne følelser. Herefter kan du stille spørgsmål som: 'Hvor kommer vreden fra?' 'Hvilke effekter har den?' 'Hvordan kom den ind i dit liv?' – og 'Er den dækkende for fortællingen om dit liv?'

4

Den hårde facade er et forsvar

Aggressivitet handler om skam. Mange af de mennesker, som socialpædagoger arbejder med, er styret af aggressivitet, fordi det er det eneste, de kender. Det er vigtigt, at man forholder sig nysgerrigt og spørger 'Hvad skete der?' i stedet for at skælde ud og blive vred i konfliktsituationer.

5

Den narrative fortælling blandt kolleger

Forhold dig altid nysgerrigt både til dine kolleger og de mennesker, du arbejder med. Vær opmærksom på, hvilket sprog I bruger. Det kan være med til at opbygge eller fortykke et negativt narrativ. De negative fortællinger kan også blive til en sandhed blandt det pædagogiske personale.



Bliv supervisor

Supervisor-uddannelse

For alle faggrupper



Jacob Mosgaard, psykolog, specialist og supervisor i psykoterapi



Rikke Horsgaard, kandidat i pædagogisk psykologi, narrativ terapeut, diplom i psykologi



Bruno Vinther, psykolog og Certificeret FIT-træner

Ønsker du at dygtiggøre dig inden for supervision, så er her uddannelsen, som klæder dig på såvel teoretisk som praktisk og metodisk.

Uddannelsen tilbyder en unik blanding af teori og hands-on træning med feedback fra erfarne supervisorere.

Hvor

Vinther og Mosgaard Kurser
Gentofte

Hvornår

Modul 1: 25.-27. maj 2021
Modul 2: 6.-8. september 2021
Modul 3: 25.-27. oktober 2021
Modul 4: 17. november 2021

2021

Pris

21.500 kr. ekskl. moms
inkl. forplejning.

Kontakt

vm@vinthermosgaard.dk
Telefon 51 64 14 99

Tilmelding

vinthermosgaard.dk/kursus/supervisoruddannelse-2021

vinthermosgaard.dk

VINTER og MOSGAARD

Jacob Mosgaard og Bruno Vinther
Kurser for alle, der arbejder med mennesker



Lyt dig klogere

På Fagligt Fokus finder du også podcasts produceret af Socialpædagogerne – om emner, der er fagligt relevante for dig. Her kan du fx lytte dig klogere på emnet narrativ praksis.

Sårbare børn, unge og voksne bærer ofte på stærke negative fortællinger om sig selv og deres plads i verden. Som socialpædagog kan du bruge narrativ praksis til at hjælpe med at ændre de fortællinger, skabe mening og vise, at man også bærer på kimen til det gode liv.

I podcasten 'Narrativ praksis: En ny livsfortælling' fortæller Allan Holmgren om filosofien bag narrativ praksis – og socialpædagog Martin Høj fortæller, hvordan de bruger det i praksis på dag- og døgntilbudet Bakkevej.

Find denne og flere podcasts på sl.dk/fagligtfokus

Socialpædagogerne fylder 40 år

Gennem fire årtier har Socialpædagogerne som faglig organisation kæmpet socialpædagogernes sag.

Undervejs er der sket en udvikling fra, at forbundet primært havde fokus på kampen for medlemmernes vilkår, til også at arbejde for at udvikle det socialpædagogiske fag og koble faglighed og arbejdsmiljø.

Spørgsmålet er så, hvordan faget har udviklet sig i de 40 år. De bedste til at svare på det er socialpædagogerne selv: Her kan du møde fem af dem – uddannet i hvert deres årti.

80'ERNE

'De lå spændt fast med remme om mave og ankler'

Da nyuddannede **Marianna Rauffkjær** i 1980 blev ansat i den tidligere Åndssvageforsorg, var borgernes liv præget af fikseringer, lægevælde og menneskelig stilstand. Hun var med, da centralinstitutioner blev til opgangsfællesskaber – og oplever i dag, at fagligheden trods fremgang er presset

TEKST JAKOB RAVN BRINCK /// FOTO MICHAEL DROST-HANSEN

UDEFRA SÅ DET idyllisk ud. De hvide fleretagers bygninger med røde, spidsede tage lå let hævet i landskabet med smuk udsigt til Vejlefjord. Men da Marianna Rauffkjær som socialpædagogstuderende gik gennem hoveddøren på sin første arbejdsdag på Brejning Forsorgscenter, var det et andet syn, der mødte hende.

I det store, sparsomt møblerede rum hørte hun nogle uforståelige menneskelyde. Langs væggen stod en mand bundet fast med en kæde til en radiator, mens han rokkede frem og tilbage med en tom spritflaske i hånden.

– Vi er nødt til at passe på ham, forklarede den kvindelige

afdelingsleder, der viste den 19-årige vikar rundt.

– Jeg var tydeligt chokeret. Men hun forklarede mig, at de havde haft et hyr med at fange ham, hver gang han stak af, husker Marianna Rauffkjær.

I den tilstødende spisestue sad 12 voksne beboere og indtog frokosten med spisesmækker, der gik fra halsen og ned til benene. De fleste af dem blev madet med ske.

– Her blev det tydeligt for mig, at det nok ikke var læring, der var i fokus på Brejning.

Gå mod strømmen

Men Marianna Rauffkjær havde aldrig set Statens Åndssvageforsorg indefra før.

Udvikling
Selvom Åndssvageforsorgen formelt var nedlagt, da Marianna Rauffkjær blev uddannet, var tilgangen til borgerne stadig præget af et forældet sygdomsfokus. I løbet af 80'erne kom der dog skub i tingene, husker hun.

Derfor var hun slet ikke forberedt på det syn, der mødte hende, da hun kom til sovesalen.

– Dér fik jeg det dårligt. Her lå 16-17 voksne mennesker side om side i senge, der stod så tæt, at man kunne nå sidemanden,

hvis man rakte hånden ud. Men flere af dem kunne slet ikke bevæge sig. De var iført muffetrøjer, der fastholdt armene på tværs ind langs kroppen, mens remme om mave og ankler sikret med 'tyskerlase' fikserede dem til sengen, husker hun.

Den første dag på Brejning var så barsk for Marianna Rauffkjær, at hun tog lige hjem til sine forældre og meddelte, at hun ikke ville tilbage. Men så hurtigt måtte hun ikke give op, mente hendes far.

– 'Kun døde fisk følger med strømmen,' sagde han til mig. Hvis jeg gik nu, lod jeg de stakels mennesker i stikken. Jeg burde blive og arbejde for bedre forhold i stedet.

Så Marianna Rauffkjær blev på Brejning. Først som vikar – og i 1980 blev hun som nyuddannet fastansat.

SL: Stå sammen

Da Socialpædagogernes Landsforbund blev dannet i 1981, begyndte tingene at ændre sig.

– Vi var utilfredse med normeringen og forholdene for beboerne og sendte derfor strejkevarsler til ledelsen. Vi blev truet med fyring, fordi vi som tjenestemænd under staten ikke måtte strejke. Men SL opfordrede os til at stå fast, for hvis vi var fælles om strejken, ville ledelsen være magtesløs, fortæller hun.

Sådan blev det, og derfra kom der skred i tingene. Normeringerne blev bedre, og flere beboere skiftede den fælles sovesal ud med små værelser. En ny

1980-1989

• Statens Åndssvageforsorg nedlægges i 1980, og opgaven lægges ud til amterne.

• Adskillige handicappede voksne og børn flyttes fra centralinstitutionerne til mindre bofællesskaber, pensionater og plejefamilier.

• Socialpædagogers arbejdstid nedsættes fra 40 til 37 timer – og der indføres arbejdsmarkedspension og den 5. ferieuge.

kultur med et nyt menneskesyn var på vej.

– Vi var mange, der kom med idéer om nye stimulerende aktiviteter for beboerne. Men i begyndelsen af 80'erne, da institutionen stadig var lægestyret, blev man typisk mødt med indstillingen om, at ledelsen vidste bedst, siger Marianna Rauffkjær.

Da en pædagogisk leder i 1984 erstattede Brejnings lægefaglige og øvrige ledelse, blev der indført obligatoriske kurser og temadage om pædagogik, og beboere, der i årtier havde været uden sprog, fik redskaber til at lære at tale.

Fik medbestemmelse

Først ti år efter at Statens Åndssvageforsorg blev nedlagt i 1980, rykkede Marianna Rauffkjær fra institutionen til et opgangsfællesskab med en gruppe voksne udviklingshæmmede i hver sin lejlighed.

– I det øjeblik borgerne fik egne lejekontrakter og nøgle til deres lejlighed, fik jeg som socialpædagog en helt ny rolle. Jeg var pludselig en gæst på besøg i deres hjem. Det var »»

en fantastisk udvikling mod mere ligeværd, der gav helt nye faglige udfordringer.

For de voksne udviklingshæmmede, der kun kendte institutionslivet, dumpede ned i en tilværelse med hidtil uset medbestemmelse:

– Det var faktisk svært at få dem til at give udtryk for, hvad de gerne ville. De var så vant til en fast struktur, at det fx lå dem fjernat at gå en spontan tur, hvis det nu var godt vejr. Så vi understøttede deres behov for struktur med skemaer over gøremål tilsat deres egne ønsker for ugen.

Pas på rammerne

Når Marianna Rauffkjær ser tilbage på sine fire årtier som socialpædagog, ser hun et fag, der er nået milevidt i takt med samfundets ændrede syn på mennesker med udviklingshæmning. Men socialpædagogikken anno 2020 er alligevel ikke kun en jubelhistorie, mener hun:

– I mine mange år som udekørende hjemmevejleder har jeg oplevet, hvordan støtten til den enkelte borger er blevet skåret ned. Jeg gik fra 30 minutters besøg til 20 minutter, hvor madpakken af nød måtte spises i bilen, så det ikke stjal tid fra den næste borger. Jeg har set kolleger på stribe gå ned med stress, og til sidst måtte jeg selv skifte arbejde til et beskæftigelsestilbud for ikke at gå samme vej, siger hun og kommer med sit håb for faget:

– Skal vi bruge vores faglighed til borgernes bedste, bliver man nødt til at værne om socialpædagogikkens vilkår. For borgernes behov ændrer sig ikke, bare fordi politikerne ændrer rammerne. Tværtimod. ×

90'ERNE

Klare rammer – men knap så meget forståelse

I 1995 havde **Søren Ladefoged** som nyudklækket socialpædagog en noget anderledes tilgang til de anbragte børn og unge end hans ældre kolleger. I dag – 25 år senere – oplever han, at fagligheden er højnet gevaldigt, men udviklingen skaber også udfordringer

TEKST JAKOB RAVN BRINCK /// FOTO MICHAEL DROST-HANSEN

HAN HAVDE DET, som om de rystede lidt på hovedet af ham og tænkte:

– Hvad lavede ham den nye kollega dog inde hos drengen, der lige har råbt og skreget af os alle sammen?

Året var 1995, og Søren Ladefoged var netop startet på en døgninstitution for børn og unge i Viborg. Da en ældre dreng efter et raserianfald havde lukket sig inde på sit væ-

relse, var den unge socialpædagog listet ind til ham, og det gik ikke ubemærket hen blandt de ældre kolleger.

– Det var tydeligt, at min tilgang til børnene var anderledes end deres. Selvom tilknytning og relationsdannelse var meget oppe i tiden, trådte jeg ind i en faglig praksis, hvor der stadig var forbløffende meget fokus på de tre r'er: 'ro, regelmæssighed og renlighed'.

Det handlede om at sætte

Faglighed
90'ernes socialpædagogik omklamrede stadig anbragte børn og unge med ro, renlighed og regelmæssighed, mener Søren Ladefoged. I dag ser han et fag, der i langt højere grad bygger på solid faglighed og evidens.

1990-1999

• I 1991 bliver børnehave-/fritidspædagogseminarier og socialpædagogiske seminarier samlet til én pædagoguddannelse.

• I 1998 indføres serviceloven, som opløste institutionsbegrebet. Borgere på botilbud skal nu tilbydes individuelle serviceydelser uafhængigt af boform. Mennesker med udviklingshæmning anerkendes som retlige væsner, og individet bliver sat i centrum og skal have indflydelse på eget liv.

• Den 6. ferieuge og retten til barns 1. og 2. sygedag indføres.

rammer og vise børnene, hvad de skulle gøre, og hvornår de skulle gøre det. Og hvis der var nogen, der ikke forstod det, skulle man nok vise dem det.

– Troen på, at struktur ville få børn til at rette ind, var stadig løsenet dengang, og forståelse og inddragelse var ikke så centralt, som det er i dag, husker Søren Ladefoged om sin første tid som socialpædagog.

Nysgerrighed og intuition

Når han alligevel opsøgte 'uromagerne' på deres værelser, var handlingen var mere båret af intuition. Men Søren Ladefogeds tilgang adskilte sig markant fra de ældre kollegers:

– Jeg fornemmede en usagt logik om, at 'hvis 'Peter' lukker sig inde på sit værelse efter at have raset ud og kastet med tingene, så har han nok forstået, at det må man ikke'. Men den præmis købte jeg ikke.

Søren Ladefoged var nysgerrig på at forstå børnene og mærke, hvad der rørte sig i dem. Han stillede sig opsøgende til rådighed og håbede at opnå en forståelse af, hvorfor de handlede, som de gjorde, og hvad der lå bag deres handlinger. Og ofte blev besøgene på værelserne vejen til en relation.

Faglig ballast

25 år senere er nysgerrigheden på børnene og de unge fortsat intakt, men Søren Ladefoged baserer ikke længere sin tilgang på intuition alene. De sidste ti år har han suppleret sin seminarieuddannelse med efteruddannelser i psykoterapi

og miljøterapi – og er nu i gang med endnu en i kognitive metoder.

Det er nødvendigt, når man arbejder med behandlingskrævende børn, mener han. Derfor glæder det ham også at se, hvordan fagligheden på hans nuværende arbejdsplads, Behandlingsinstitutionen Hald Ege i Viborg, har et langt højere fagligt niveau end det, han mødte og selv besad, da han trådte ind i faget.

– Mine kolleger og jeg arbejder ud fra klart definerede individuelle mål i samarbejde med børnene, som vi løbende følger op på gennem ugentlige udviklingssamtaler. Selve behandlingsarbejdet er i dag fundet i noget, der rent faktisk er evidens bag, siger han.

Men de høje professionelle krav indebærer også, at det er svært at finde nye kolleger.

– Når jeg fx har siddet i ansættelsesudvalg og mødt nyuddannede socialpædagoger, mangler de indsigt i området. Og selv når vi finder den rette kandidat, kræver det stort set altid, at vi som arbejdsplads efteruddanner dem. Den del kommer vi nok aldrig uden om.

Men Søren Ladefoged har alligevel et håb om, at pædagoguddannelsen, der netop nu gennemgår en evaluering, bliver langt mere specialiseret og uddanner specifikt til de enkelte socialpædagogiske arbejdsområder. Så anbragte børn også i fremtiden mødes af unge socialpædagoger, der ikke blot besidder nysgerrighed, men også solid faglighed. ×

00'ERNE

'Plejer' er væk for altid

Bettina Pedersen trådte ind i det socialpædagogiske fag, kort før strukturreformen satte specialiserede tilbud under massivt pres. Det forandrede faget, men viste hende også, at selv det mørkeste mørke kan føre noget lyst med sig

TEKST LEA HOLTZE

2000-2009

- I 2001 får pædagoguddannelsen betegnelsen professionsbachelor.
- En ny anbringelsesreform træder i kraft i 2006 med mere fokus på barnets tarv, efterværn, øget brug af netværksplejefamilier og flere sagsbehandlingsregler.
- Med strukturreformen i 2007 bliver amterne nedlagt, og mange døgninstitutioner og specialtilbud må lukke. Samme år betyder en reform af arbejdsmiljøloven, at sikkerhedsrepræsentanten bliver til arbejdsmiljørepræsentanten.
- De første trepartsaftaler indgås, og vi får retten til seniordage.

– **J**EG ELSKEDE MIT ARBEJDE fra første dag.

Sådan beskriver Bettina Pedersen den følelse, hun havde, da hun for 14 år siden trådte ind i det socialpædagogiske fag. Dengang og i dag arbejder hun på Synscenter Refsnæs, og det har hun aldrig fortrudt et sekund – selvom årene har budt på seks sparerunder og en retænkning af hele arbejdspladsen.

– Da jeg trådte ind i faget, var opgaven at støtte og udvikle børnene til at være mest muligt selvhjulpne trods deres udfordringer. Det er det stadig, og det er den fedeste opgave. Omstændighederne har gjort, at det har været hårdt, men vi hænger i, og det er jeg virkelig stolt af. Vi må have gjort noget rigtigt, siden vi er her den dag i dag, siger hun.

Synscenter Refsnæs er det nationale specialpædagogiske ressource- og videncenter for børn og unge med synsnedsættelse – bl.a. med et botilbud, skole, STU og specialrådgivning.

Tomme pladser og røde tal

Da Bettina Pedersen tiltrådte i 2006, gjaldt det for hende og kollegerne om at skabe et familiært hjem for børnene, da flere af dem boede der i mange år.

For at bevare status som et højtspecialiseret tilbud inden for så lille et specialområde var kompetenceudvikling vigtig. Studerende og medarbejdere blev videreuddannet i bl.a. ADL og Mobility (taktikker til at kunne færdes så selvstændigt som muligt, red.) og informationsteknologi. Og i de første år var det meste muligt, fortæller Bettina Pedersen.

Men det fik sin afslutning, da amterne med strukturreformen i 2007 blev nedlagt. Fra at døgninstitutioner og specialtilbud havde modtaget børn fra hele amtet og sågar hele landet, bestræbte kommunerne sig nu på at visitere til egne tilbud. Tilbage stod tomme pladser og røde tal på bundlinjen.

– 'Plejer' var væk for altid. Først var det selvfølgelig bygninger, drift og den slags, der blev kigget på. Men til sidst måtte man også fyre, og en meget tæt gruppe af specialiserede mennesker blev splittet. Vi kunne også se, at andre steder måtte lukke, og det var voldsomt, siger Bettina Pedersen.

Må se fremad

Men oven i alt det svære fulgte en spændende udvikling, tilføjer hun. For stedet var nødt til at tænke nyt og udvikle sig for at sikre sin egen overlevelse.

I årenes løb har Synscenter Refsnæs fx åbnet et efterskolelignende tilbud, en udviklings- og vidensenhed, der bidrager til pædagogisk metodeudvikling, og musik-STU til elever med synsnedsættelse. Der bliver i dag hovedsageligt visiteret unge til botilbuddene, hvor nogle har langt mere komplekse og meget forskellige udfordringer.

– For ti år siden vidste jeg intet om psykiatriske diagnoser. Det gør jeg nu. Og i dag samarbejder jeg med både sygeplejersker, ergo- og fysioterapeuter, psykologer og psykiatere – og jeg forholder mig til udviklings- og samværplaner. Det er nødvendigt for at komme hele vejen rundt om de unge, og det er sindssygt spændende, siger Bettina Pedersen.

Det er dog stadig relationsarbejdet, der er bærende i hendes hverdag. For det er det, der får den unge til fx at ville vaske hår, børste tænder og se muligheder i livet.

– Men vi skal blive ved med at tænke kreativt og vil altid have økonomien hængende over os – ikke mindst efter corona. Derfor skal man ikke dvæle for meget ved fortiden, men være hér lige nu – og lidt længere fremme. Så vil man opdage, at selv en sindssygt hård situation, hvor meget er sort, kan føre noget godt med sig. ×

10'ERNE

'Nåh, men vi skal jo vaske op'

Det er en kæmpe ære at blive inviteret ind i et andet menneskes liv – og helt nødvendigt for at kunne løse den socialpædagogiske opgave, mener **Christian Freund**. Men da new public management-toget kom buldrende, kørte det en del af relationsdannelsen over

TEKST LEA HOLTZE /// FOTO MICHAEL DROST-HANSEN

CHRISTIAN FREUND smed et par rundstykker ind i handskerummet og satte kursen sydpå. En skizofren og misbrugende borger, som han var bostøtte hos, skulle være mødt op til mentalerklæring i Middelfart, men var endt nede i Sønderborg – rullet for kontanter og livsmod.

Og Christian Freund var ikke i tvivl om, at han ville tabe borgeren på gulvet ved ikke at række en hjælpende hånd ud nu, selvom det lå langt uden for opgavebeskrivelsen – og kommunegrænsen.

– Det var godt nok borgerens ansvar, men han var kommet ud i noget lort, og nu hjalp jeg ham sgu lige. Og efter >>>

2010-2019

- Barnets Reform i 2011 sætter fokus på tidlig indsats, kontinuitet i anbringelsen og barnets rettigheder.
- I 2013 bliver myndighedernes indsats mod dårligt fysisk og psykisk arbejdsmiljø ligestillet.
- Med Tilsynsreformen, der træder i kraft i 2014, flyttes godkendelses- og tilsynsopgaven fra de 98 kommuner til de fem socialtilsyn.
- Vi får i 2014 en ny pædagoguddannelse med tre specialiseringer efter første studieår.
- Og så får vi i 2015 en arbejdstidsaftale på det kommunale døgnområde.

Stolthed

2010'erne rimer på dokumentation og new public management, fortæller socialpædagog Christian Freund. Alligevel er det verdens fedeste job at være socialpædagog, mener han.

den episode var det meget nemmere for mig at komme ind til ham og sætte ind med den indsats, jeg egentlig skulle, fortæller han.

Nye dokumentationskrav

Episoden beskriver, hvordan det var at arbejde som bostøtte inden for socialpsykiatrien, da Christian Freund blev uddannet socialpædagog i begyndelsen af 2010'erne.

Men i virkeligheden fandt episoden sted nogle få år senere, og Christian Freund handlede imod sin ledelse, da han kørte til Sønderborg. For i mellemtiden var socialområdet blevet ramt af new public management-bølgens målstyring og registreringer, fortæller han.

– Da jeg trådte ind i det socialpædagogiske fag, var relationsarbejdet altdominerende. Så blev vi underlagt tidsregistrering og dokumentationskrav. Men det er virkelig svært at opbygge en relation, når vi møder borgeren med en plan for fem ting, vi skal nå på et totimers besøg. Hvis borgeren har ligget i misbrug hele weekenden, kan det jo ikke nytte noget, at vi bare siger: 'Nåh, men vi skal jo vaskes op,' siger Christian Freund.

Som nyuddannet socialpædagog og bostøtte var hans opgave at hjælpe borgerne med at strukturere hverdagen på trods af deres udfordringer med psykiatriske diagnoser og misbrug. Dvs. hjælpe med at motivere dem til at få løst hverdagsopgaver og gennem samtale vise dem et mere nuanceret billede af livet.

– Man kan have mange gode snakke over en opvask. Men i mine første år som socialpædagog var det muligt at tage udgangspunkt i, hvordan borgeren havde det nu og her, og sige: 'Kom, vi går

lige en tur og snakker om, hvad livet er for dig lige nu.' Det er blevet sværere. Og det er bare svært at måle og veje et menneske med en maniodepressiv sygdom, der svinger fra 120 i timen til -80, siger han.

Tid til samvær og snak

I dag arbejder Christian Freund på et frivilligt botilbud – også inden for socialpsykiatrien. Og den seneste håndfuld år er ord som tidsregistrering og dokumentationskrav blevet en helt naturlig del af hans hverdag, ligesom den socialpædagogiske støtte i dag er inddelt i ydelser og pakker.

Han kan sagtens se værdien i, at der med kravene om dokumentation bliver sat tid af til at reflektere over egen praksis og tilgang. Det er omfanget, der er problemet, mener han.

– Jeg vil helst ikke bruge min tid som socialpædagog på at måle blodtryk på en borger tre gange om dagen, for at vedkommende kan få sin medicin. Så er der ikke tid til samvær og samtale, og så kunne vedkommende lige så godt ligge på et sygehus. Jeg vil gøre det, jeg som socialpædagog er bedst til, siger han og fortsætter:

– Det er at støtte borgeren til at have så normal en hverdag som muligt og at lære en, der er blevet svigtet og krænket, at have en relation uden at forvente, at jeg skuffer til sidst. Jeg er selvfølgelig stolt, når en borger flytter fra botilbud i egen lejlighed. Men jeg går også bare hjem med følelsen af at have gjort en forskel, når det har været en hyggelig dag for en borger, der ikke har haft ret mange hyggelige dage i livet. ×

20'ERNE

Tænk at kunne gøre en forskel

Om kort tid træder **Sarah Jacobsen** ind i det fag, hun drømmer om at blive en del af. Sammen med hundredvis af andre dimittender kommer hun til at tegne fremtidens socialpædagoger

TEKST LEA HOLTZE /// FOTO MICHAEL DROST-HANSEN

2020-

• I 2020 får vi en bekendtgørelse om psykisk arbejdsmiljø, der gør det tydeligere, hvilke regler der gælder, når man skal forebygge problemer i det psykiske arbejdsmiljø.

• Samme år indføres der tre ugers øremærket barselsorlov til faderen/medforælderen. Og så bliver arbejdet med at evaluere pædagoguddannelsen skudt i gang.

Visioner

Sarah Jacobsen er en af fremtidens socialpædagoger. Hun håber, at specialområdet vil blive prioriteret højere end i dag.

bejde, som jeg ikke vil være foruden, siger hun.

Et liv med mening

For Sarah Jacobsen at se er hendes fornemmeste opgave som socialpædagog at møde borgerne med en anerkendende tilgang, at se dem, hvor de er – med de behov, de hver især har – og derudfra tilpasse arbejdsopgaverne til den enkeltes forudsætninger og støtte vedkommende i at udvikle sig derfra.

– Det handler rigtig meget om at danne en relation til dem, så de forstår, hvad vi vil, og vi forstår deres behov, selvom der fx ikke er noget sprog. Når vi lykkes med det, kan de så meget – på lige fod med alle mulige andre. Og beskyttet beskæftigelse giver dem et liv fuld af mening og muligheder, noget at være stolte af. Det vil jeg gerne være en del af, siger hun.

Det har dog chokeret Sarah Jacobsen at opleve, hvor travlt der er på en kommunal arbejdsplads som den, hvor hun har været i praktik. Derfor har hun også et helt klart håb for fremtidens socialpædagoger og borgere.

– Det bekymrer mig, at specialområdet ikke bliver prioriteret højere. Dermed taber man målgrupper. Det skal laves om, siger hun. ×

– DET ER MIN DRØM. Sådan siger 24-årige Sarah Jacobsen om at skulle arbejde som socialpædagog.

Den drøm bliver snart virkelighed, når hun senere i denne måned dimitterer fra UCL Erhvervsakademi og Professionshøjskole i Jelling.

Drømmen er helt præcis at arbejde med voksne med fysisk og psykisk funktionsnedsættelse inden for beskyttet beskæftigelse, hvor Sarah Jacobsen også har været i praktik.

– Her føler jeg, at vi gør en forskel for nogle mennesker. Det er en speciel følelse at have forbundet med sit ar-

Jens Asger Hansen var frem til 1994 formand for Socialpædagogernes Landsforbund. Blev siden socialfaglig konsulent i Familieplejen Danmark, forstander på børnehjemmet Jacob Michaels Minde og forstander på den socialpædagogiske døgninstitution Sønderbro. Er i dag pensioneret.

Benny Andersen er den nuværende formand for Socialpædagogerne – det har han været siden 2010. Før det har han været faglig sekretær, kredsformand i Nordjylland, medlem af hovedbestyrelsen og 2. næstformand.



Benny er både vedholdende og konstruktiv

» Jens Asger:

Vi fik en flyvende start i '81. Der var så stor uligeløn mellem den tidligere åndssvageforsorg og børne-ungeområdet – og den uligeløn fik vi udlignet ved den første overenskomst. Det gav et kæmpe boost, og det er noget af det, jeg er mest stolt af fra min formandstid.

» Benny:

For mig har det været et fagpolitisk højdepunkt, da det ved OK-forhandlingerne i 2015 lykkedes os at få en ny arbejdstidsaftale. Alle sagde jo til os efter lærerkonflikten i 2013, at næste gang er det jeres tur. Men vi brugte to år i et tæt samarbejde med arbejdsgiverne, hvor vi kom i mål med at lave en fremsynet aftale skræddersyet til det socialpædagogiske område. Det viser noget om vores måde at tage ansvar på og komme med løsninger.

» Jens Asger:

Vi var jo nok lidt mere rebelske i min formandstid. Fx da vi i '85 kæmpede for en 35-timers arbejdsuge og besatte Christiansborg – der var vi altså vilde. Det var skide skægt. Men jeg har nok ikke været lige så dygtig til at skabe alliancer og sikre flertal, som Benny er. Jeg er jo gammel hippie.

» Benny:

Jeg synes, at vi som formænd begge har mestret kunsten at være samarbejdspartner og modpart på samme tid. Selvfølgelig er jeg nok mere dybt involveret i politisk interessevaretagelse og partnerskaber – men det er jo også et valg, vi har truffet som forbund. Og det er nok den største forskel på dengang og i dag. At vi som fagforening er en helt central aktør både lokalt og på landsplan, og at vi er nødvendige for både regering og arbejdsgivere.

» Jens Asger:

Jeg husker, hvor meget diskussionerne om magtanvendelse fyldte i min tid. Jeg har altid stået på den linje med at være meget tilbageholdende med at kræve flere magtmidler. Og den linje er jo fornuftigt kørt videre, så der har vi i bund og grund været meget enige.

» Benny:

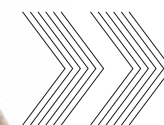
Det er nok, fordi vi helt grundlæggende har det samme menneskesyn. Vi er den eneste profession, der altid tager menneskets parti – og ikke et system- eller forvaltningsperspektiv.

» Jens Asger:

Det er det, vi kalder den socialpædagogiske verdensorden.

» Benny:

Noget af det sværeste, jeg har oplevet som formand, var, da jeg første gang blev ringet op, fordi et af vores medlemmer var blevet slået ihjel. Der står man i en helt vanvittig situation med noget så forfærdeligt som et drab, hvor man gerne vil vise en vej – men man kan jo dybest set ikke gøre noget.



Modig og fremsynet, det har Jens Asger altid været

» Jens Asger:

Enig. Fagligheden har helt afgjort fulgt med. Den er blevet fremmet – og det har i høj grad været forbundets fortjeneste, at den socialpædagogiske faglighed har overlevet og i dag står så stærkt. Det vil jeg også gerne fejre.

» Benny:

Når vi nu fejrer forbundets fødselsdag, så skal vi huske, at vi er et fag, der i den grad har været udsat for massive forandringer de sidste 40 år. Men uanset hvad er vores medlemmer i stand til med deres faglighed at gøre en forskel i udsatte menneskers liv hver eneste dag. Det er da værd at fejre.

» Jens Asger:

Jeg husker også de situationer, hvor der var anklager mod et medlem, og jeg skulle tage stilling til, hvad der skulle ske. Det var svært. Jeg spurgte altid direkte: 'Har du gjort det?' Og var svaret nej, ja, så kørte vi sagen.

Har du en særlig relation til en borger, kollega, din leder eller en anden i dit arbejdsliv, som du gerne vil fortælle om, så skriv til: nyhedsrum@sl.dk

40 år med lønkamp, faglig udvikling og politisk indflydelse

Engang stod den på protestdemonstrationer, lønkamp og ulandsprojekter. Senere kom det til at handle om indflydelse på socialpolitik, uddannelse og arbejdsmiljø. **Siden forbundet blev stiftet 1. januar 1981, har Socialpædagogerne kæmpet for medlemmernes vilkår.** Og selvom balancen mellem lønkamp og faglighed har ændret sig gennem årene, er målet det samme i dag som dengang: at sikre medlemmerne de bedste vilkår, så de med høj faglighed kan hjælpe samfundets mest udsatte

TEKST JAKOB RAVN BRINCK

1980

Optimismen var stor på Socialpædagogernes Landsforbunds sammenslutningskongres 22. maj 1980, der markerede, at det nye forbund var en realitet fra nytår. De politiske forandringer på handicapområdet og ønsket om sammenhold, solidaritet og fælles kamp på tværs af socialpædagogiske arbejdsfelter fik medlemmerne af fire forbund inden for åndssvageforsorgen, særforsorgen og børne- og ungeforsorgen til at samle sig i ét forbund.



ARKIVFOTO SØREN SVENDSEN

1981

Den første opgave for det 9.000 medlemmer store forbund blev lønforholdene på centralinstitutionerne – bl.a. her i Brejning ved Vejle. For personalet i den tidligere åndssvage- og særforsorg var langt dårligere lønnet end de kolleger, der arbejdede med børn og unge. Ved overenskomstforhandlingerne blev hovedkravet om 'lige løn for lige arbejde' opfyldt for størstedelen af medlemmerne, hvor de lavestlønnede oplevede en lønfremgang på op til 22.000 kr. om året.



ARKIVFOTO NANNA BUCHERT

1984

Forbundsformand Jens Asger Hansen (tv.) og andre fagpolitiske socialpædagoger til protestdemonstration mod Folketingets åbning i oktober 1984. Forbundets kamp mod den borgerlige Schlüter-regering var intens i begyndelsen af 80'erne, da dens politik både førte til nedgang i medlemmernes realløn og nedskæringer i den offentlige sektor.



ARKIVFOTO FRA SOCIALPÆDAGOGERNES HISTORIE

1984

Socialpædagoger med bannere tilslutter sig FN's fredsmarch i 1984. Forbundets arbejde i 80'erne rakte et stykke ud over medlemmernes arbejdsforhold. De lagde fx et stort engagement i fredsarbejdet, for: 'Hvad er vores kamp for overenskomster og ordnede arbejdsforhold og god social forsorg værd, hvis vi får en atombombe i hovedet?', som forretningsudvalgsmedlem Birthe Andersson svarede de kritiske medlemmer i et fagbladsinterview samme år. Fredskampen fandt tilmed vej til kongressen.



ARKIVFOTO FRA SOCIALPÆDAGOGERNES HISTORIE



ARKIVFOTO KIRSTINE THEILGAARD

1986

Efter det første halve årti, hvor det primært handlede om medlemmernes løn- og arbejdsforhold, fik forbundet et ekstra ben at gå på med vedtagelsen af det 'Sociale og Fagpolitiske Manifest'. Nu skulle forbundet i højere grad fokusere på udviklingen og synliggørelsen af det socialpædagogiske fag. 'Vi må have andre visioner end blot at råbe på lønkamp,' lød det på en af de efterfølgende kongresser.



ARKIVFOTO HANS-OLOF TANI



ARKIVFOTO HARRY NIELSEN

1999

Forbundet får større indflydelse på den samlede fagbevægelse, da forbundsformand Kirsten Nissen vælges ind i LO's forretningsudvalg. Nu kan Socialpædagerne med en fagforeningskæmpe i ryggen sætte endnu større fokus på medlemmernes arbejdsvilkår og lønforhold.

2007

TV 2-dokumentaren 'Er du åndssvag?' ryster offentligheden med de skjulte optagelser af omsorgssvigt og ydmygende behandling af udviklingshæmmede beboere på institutionen Strandvænget i Nyborg. Skandalen sætter på ny gang i diskussionerne om faglig etik, og Socialpædagerne igangsætter en landsdækkende indsats for at sætte etiske spørgsmål til debat på arbejdspladserne.



ARKIVFOTO KURT JOHANSEN

1991

En socialpædagog arbejder med et 'tremmesengsbarn' på et psykiatrisk hospital i Rumænien. Efter diktator Nicolae Ceaușescu's fald sender forbundet med hjælp fra flere fonde og organisationer 20 socialpædagoger til Rumænien for at hjælpe landets fagfæller med at forbedre forholdene for udviklingshæmmede børn, der henslæbte barndommen under kummerlige forhold.

1991

Samvær i dagligstuen i et nyt bofællesskab for voksne udviklingshæmmede i Farum. Dagligdagen i de mange nye bofællesskaber, der skyder op i takt med afviklingen af centralinstitutionerne, giver socialpædagoger en ny rolle som gæster i borgernes hjem. Hvor meget bør og kan de bestemme? Og hvor trækker man grænsen over for pårørende til unge udviklingshæmmede, der flytter direkte ud i de nye boformer? De mange etiske spørgsmål tager forbundet op på konferencen 'Etikkens Ansigter' i begyndelsen af 90'erne.



ARKIVFOTO KURT JOHANSEN



FOTO: JESPER DALL RITZAU SCANPIX

2012

’Vi ønsker et tilsyn, der fokuserer langt mere på, hvilken faglighed der er til stede på arbejdspladserne – og tilsynet bør løftes fra kommunerne og samles i større enheder.’ Sådan lød det i begyndelsen af 10’erne, da Socialpædagogerne kom med deres anbefalinger til politikerne om bedre godkendelses- og tilsynsprocedurer. Og i 2012 landede så den politiske aftale om et nyt Socialtilsyn, der skal føre ensartet, uafhængigt og professionelt tilsyn med kvaliteten af de sociale tilbud.



ARKIVILLUSTRATION: RASMUS MEISLER



ARKIVFOTO NILS LUND PEDERSEN

2018

Medlemmerne indtager Socialpædagogernes kongres i november 2018, hvor de sparker medlemsprojektet ’Vi er Socialpædagogerne’ i gang med en kæmpe fælles idéudvikling om fremtidens faglige fællesskab. Projektet sætter medlemmernes faglighed i centrum gennem medlemsdrevne initiativer, læringsdage og undersøgelser, som også styrker forbundets valgte i at bruge medlemmernes erfaringer i deres politiske arbejde.



ARKIVFOTO RASMUS BAAIER

2013

Pædagoguddannelsen specialiseres. Et bredt flertal i Folketinget vedtager en ny lov for pædagoguddannelsen, der giver de studerende mulighed for at specialisere sig inden for tre retninger undervejs – herunder special- og socialpædagogik. Loven vækker glæde hos Socialpædagogerne, der med næstformand Marie Sonnes ord længe har kæmpet for, ’at en pædagog ikke blot er en pædagog’.



ARKIVFOTO RICKY MOLLOY

2015

Med arbejdstidsaftalen i 2015 sikrede Socialpædagogerne, at tilrettelæggelsen af arbejdet i højere grad skulle tage hensyn til balancen mellem medlemmernes arbejds-, fritids- og familieliv. Fx sikrede aftalen, at det blev nemmere at optjene afspadseringstimer på aftenarbejde. Samtidig fik medlemmerne forhøjet betalingen for aften- og natarbejde.



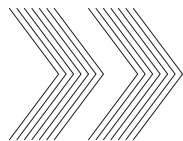
ARKIVFOTO NILS LUND PEDERSEN

2020

Mia Vittrup Steffensen er en af de mange socialpædagoger, som har været udsat for voldsomme episoder på jobbet – for socialpædagoger er fortsat blandt de mest udsatte faggrupper, når det kommer til vold og trusler. Men efter mange års politisk pres fra bl.a. Socialpædagogerne landede bekendtgørelsen om psykisk arbejdsmiljø i 2020. Den gør det tydeligere for arbejdsgivere, ledere og medarbejdere, hvilke regler der gælder, når man skal forebygge problemer i det psykiske arbejdsmiljø.

SOCIALPÆDAGGERNE

Læs mere om turen på storkoebenhavn.sl.dk under Seniorudvalget.



Som iværksætter kan jeg sætte handling på en håbløs livssituation

TEKST LEA HOLTZE /// FOTO SØREN KJELDGAARD



Hvorfor skulle der ske noget nyt?

Jeg var blevet ’radiatorpædagog’. Det var bare overhovedet ikke drømmen. Så jeg startede på tekstiluddannelsen for at kvalificere mig til at arbejde inden for beskyttet beskæftigelse. Og jeg begyndte at komme i et studentervæksthus, hvor jeg virkelig blev grebet af iværksætterånden. Her mødte jeg en underviser i entreprenørskab, som grundlæggende sagde: ’Skab din egen tilværelse.’

Hvad fik dig til at træffe beslutningen?

På studiet i entreprenørskab faldt alt bare på plads for mig. Jeg fik redskaberne til at arbejde innovativt med at finde løsninger på en målgruppes problemer og dermed skabe større livskvalitet – sammen med dem. Når jeg tænkte over, hvem jeg ville arbejde med som iværksætter, gik mine tanker tilbage til det sted, jeg havde været i praktik. Og så stod det klart: shit, det er da det her, jeg skal.

Hvilke overvejelser gjorde du dig?

Jeg startede på uddannelsen til socialpædagog, fordi jeg gerne ville gøre en forskel for andre mennesker. Men hvis vi skal udvikle faget, skal vi tænke innovativt – fordi iværksætteren kan sætte handling bag det, der kan virke som en helt håbløs livssituation. Min motivation er til gengæld ikke at tjene penge på udsatte mennesker. Derfor handler det for mig om at udvikle produkter, slutbrugeren ikke skal betale for.



Charlotte Kold
33 år

- 2020
Ungerådgiver i Ungekulturhuset i Silkeborg og projektleder i coronaprojekt ’Garn Kram’
- 2016
Selvstændig – projekt ’Tabt Barndom’ og ekstern underviser ved VIA UC
- 2016
Ekstern underviser ved VIA UC
- 2017
Professionsbachelor i Entrepreneurship
- 2015
Vinder af DM i Entrepreneurship
- 2014
Professionsbachelor i tekstildesign
- 2011
Uddannet socialpædagog

Hvad er entreprenørskab for dig?

For mig er kodeordet samskabelse – at vi taler med borgerne om, hvad de har brug for, i stedet for at komme med en færdigpakke som fagperson. Fx har jeg lavet projektet ’Tabt Barndom’, hvor jeg talte med folk, der har været udsat for seksuelle krænkelser, om, hvilken hjælp de gerne ville have haft. Sammen udviklede vi et videobibliotek, som andre overgrebsramte kan bruge til at forstå konsekvenserne og senfølgerne af seksuelle krænkelser.

Hvordan er du iværksætter?

I relationsdannelsen og samtalerne med de overgrebsramte har jeg brugt min socialpædagogiske faglighed. Og uanset om man vil have folk til at bruge et bestemt produkt, eller hvad man vil iværksætte, gælder det om at have tålmodighed, menneskekendskab og nysgerrighed. Og det er jo socialpædagogens fornemmeste værktøjer.

Hvad er det bedste ved dit spring?

At få lov til at være mig selv. Jeg har altid syntes, det var forfæjlet, at man skulle opdele sin person i henholdsvis den private og den professionelle Charlotte. Man ville aldrig tale om at være iværksætter fra 8 til 16. Man er altid iværksætter. Det mindset passer meget bedre på mig.

Hvad er dit bedste råd?

I stedet for at være utilfreds med det, man foretager sig, skal man give sig selv lov til at gå efter noget, der giver mening for en – det er det allervigtigste for vores mentale sundhed. Hvad er det værste, der kan ske? ×



Socialpædagog

Da Charlotte Kold var færdiguddannet socialpædagog, besluttede hun at uddanne sig i entreprenørskab. Pludselig gik begge dele op i en højere enhed.

Iværksætter

Job- og karriererådgivningen tilbyder gode råd og sparring til dig, der overvejer at skifte spor.
Ring mandag kl. 14 til 17 på 7248 6060
eller bestil tid til en samtale på 7248 6000



FOTO: PRIVAT

Malene Czuba om Tina Eriksen Bech

Det jeg ser

Malene Czuba og Tina Eriksen Bech har været kolleger på botilbuddet Hasselvej 1 A i Løgumgård

TINA BLIVER EN GOD LEDER

Jeg blev ikke overrasket, da Tina fortalte, at hun har fået nyt job som teamleder – og jeg tror, hun bliver rigtig god! Vi har arbejdet sammen som menige socialpædagoger på et botilbud for fysisk og psykisk handicappede. Her har Tina været god til at give faglig sparring. Hun er tillidsvækkende, så jeg har haft lyst til at fortælle, når noget er svært. Og hun skubber altid praktiske opgaver til side for at lytte. Det er vigtigt, for ti minutter efter kan beboeren være blevet udadreagerende. Et konkret eksempel er dengang, en borger stillede mange spørgsmål og blev mere og mere urolig. 'Hvad spørger han om?' spurgte Tina. 'Og hvad svarer du?' Vi fandt ud af, at jeg forvirrede ham ved at tale om noget, der skulle ske senere. I stedet skulle jeg fokusere på kun at tale om det, der sker lige her og nu. Tina er i det hele taget god til at løfte andre fagligt. Selv om hun fx selv har stor erfaring med at skrive handleplaner, giver hun gerne opgaven videre med ordene: Det kan du sagtens klare!

Ser du noget særligt hos en kollega? Send en mail til: nyhedsrum@sl.dk

Hørt!

For mig er en god socialpædagog én, der udstråler overskud, glæde og smil, uanset hvad dagen byder på. Og der er mange af den slags.

— **Poul Desvignes-Willadsen**,
far til 46-årige Alain, der har Downs syndrom



Øjeblikket



'Mikkel' havde levet det meste af sit liv på gaden. Da han fik tilbudt en lejlighed i Hillerød og mig som kontaktperson, magtede han ikke at flytte, men blev boende hos sin mor i hendes københavnerejlighed, hvor der hverken var møbler, strøm eller køleskab. I stedet tog jeg til København to gange om ugen og mødtes med Mikkel. Vi gik ture, og jeg købte mad til ham. Da han en lørdag ringede og fortalte, at hans mor var død, sagde jeg: 'Jeg kommer med det samme.' Og så gik vi tur, som vi plejede. Her fortalte han om sin mor, og han fik tårer i øjnene. 'Det er okay – du må gerne være ked af det,' sagde jeg. Da vi skiltes, takkede han, fordi jeg havde brugt tid på ham. Og lige dér, lørdag aften ude på gaden, vidste jeg, at der var sket et gennembrud. Tre uger efter var han klar til at prøve lejligheden i Hillerød.

— **Pernille Tanghøje-Christensen**,
kontaktperson i SUF Nordsjælland